

BESZÁMOLÓ A BEDY VINCE EMLÉKKONFERENCIÁRÓL

GYŐR, HITTUDOMÁNYI FŐISKOLA,
2016. MÁRCIUS 31.

A hazai egyháztörténeti kutatás az elmúlt 25 évben öröndetes módon újra reneszánszát éli. A fellendülés egyik oka, hogy az egyházi levéltárak a rendszerváltozás óta hatalmas fejlődésen mentek keresztül. A felekezeti levéltárak nagy része iratanyaguk rendezése és kutathatóvá tétele mellett kiemelt figyelmet fordít közművelődési és tudományos feladatokra, például konferenciák szervezésére és könyvkiadásra. Nincs ez másképpen a Győri Egyházmegyei Levéltár esetében sem, mely alapítása óta törekszik arra, hogy az 1930-as években virágkorát élő, majd a kommunizmus alatt elsorvadt egyházmegyei történeti kutatások újrainduljanak és új, a hazai tudományos élet számára is fontos eredmények szülessenek. E törekvéseink eddigi fénypontja volt 2016. március 31-e, amikor is Bedy Vince nagyprépost, Győregyházmegye legnagyobb történésze születésének 150. évfordulója alkalmából az Egyházmegyei Levéltár és a Bedy Vince Alapítvány a Győri Hittudományi Főiskola dísztermében emlékkonferenciát rendezett.

A megjelenteket *Lukácsi Zoltán* szemináriumi rektor, a Bedy Vince Alapítvány elnöke köszöntötte. Beszédében reményét fejezte ki, hogy e konferencia révén Bedy Vince méltatlanul elfeledett munkássága minél szélesebb körben ismert lesz. *Pápai Lajos* győri megyéspüspök megnyitójában kiemelte: mindig külön öröm számára, ha egy tudós papra emlékeznek. Rámutatott az egyháznak és kultúrának a kereszténység kezdete óta meglévő kapcsolatára. Sajnálattal fejezte ki, hogy az utóbbi évtizedekben egyre terjedő anti-intellektuális hullám ide is begyűrűzött, holott az egyháznak mindig is a kultúra oldalára kell állnia. *Nemes Gábor*, a Győri Egyházmegyei Levéltár főlevéltárosa ismertette Bedy Vince életét és munkásságát. Egyházi szolgálata, a győri közéletben betöltött meghatározó szerepe és társadalmi szerepvállalása mellett kitért Győr kulturális életének felpozíciójáért tett erőfeszítéseire. Ismertette tudományos munkásságát, történeti módszerét, melyet a széles körű forrásismeret és ma is mintaszerű alaposág jellemzett.

Farkas Zoltán zenetörténész a legnagyobb magyar barokk zeneszerző, Istvánffy Benedek győri karnagyi tevékenységét és a győri székesegyház kottatárában lévő kottamásolatait mutatta be. Felhívta a figyelmet arra, hogy a kottatár szisztematikus vizsgálata nemcsak Istvánffy Benedek életútjához adhat újabb adalékokat, hanem megismerhetjük a 18. század egyik legfontosabb egyházzenei műhelyének kottabeszerezéseit, napi gyakorlatát, zenész-nemzedékek szervesen egymásra épülő munkáját. *Bojtos Anita*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusz hallgatója – akinek előadását sajnálatos távol maradása miatt Arató György, a Győri Egyházmegyei Levéltár levéltárosa olvasta fel – a sopronbámfalvi pálosok hitéletéről és lelkeségéről értekezett. A 17. század folyamán újjáéledő pálos kolostor az országgyűlésnek és koronázásnak otthont adó Sopronban és környékén az ott működő, és Nagy Imre fráter által felvirágoztatott noviciátusnak köszönhetően széleskörű pasztorációs tevékenységet fejtett ki, amely a búcsújárástól kezdve a társulati életen át a főbb ünnepekhez kötődő körmenetekig széles skálán mozgott. *Kádár Zsófia*, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi karának tudományos segédmunkatársa a jezsuita rend soproni és győri jelenlétéhez szolgált értékes adalékokkal. Az örökfogadalom előtti harmadik próbaévüket töltő, ún. tercia próbációs jezsuita szerzetesek számára először Nádasy Ferenc kívánt házat alapítani Sopronban, melynek kudarca után végül

Győrben nyílt terciához Széchenyi György püspök jóvoltából. A terciárius atyák jelentős szerepet vállaltak a környék rekatolizálásában: térítettek, gyóntattak és áldoztattak.

László Csaba régész a győri székesegyház építéstörténetét – kiemelten a 20. század első évtizedeiben Csányi Károly által vezetett helyreállítási munkálatok dokumentációit – elemezve ma is közismert két toposzt cáfol meg. Egyrészt helytelen az a vélekedés, mely szerint Győr 1594-es elfoglalása után a törökök az északi mellékhajót földdel feltöltvén azt ágyúállásnak használták; ezt sem történeti, sem régészeti adatok nem támasztják alá. Téves feltételezésnek tartja továbbá a sekrestye déli oldali elhelyezését is: hiszen ott a reneszánsz Szent Ferenc kápolna állhatott, míg a feltehetően kétszintes sekrestyének az északi oldalon kellett lennie. *Horváth Richárd*, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének tudományos munkatársa Börcs ismeretlen középkori erődítésével ismertette meg a hallgatóságot. A forrásokban szereplő erősség lokalizálása után az előadó kifejtette, hogy a várat a Szentgyörgyi és Bazini grófok az 1459. évi, Mátyás király elleni németújvári lázadás alkalmával emelhettké Győr megyei birtokaik védelmére és a Mátyás-párti Győr elleni támadások bázisának. A kutatás másik eredménye, hogy korabeli huszita harcmódrhoz is igazodó erődített táborokról – melyről itt is szó van – eddig csak igen kevés adat állott rendelkezésünkre. *Kelemen István* és *Nemes András*, a Soproni Múzeum munkatársai a Széchenyi család fertőszéplaki birtoklástörténetével és a Széchenyi családnak csaknem egy évszázadig otthonául szolgáló felső kastély feltárásának eredményeivel ismertették meg az érdeklődőket. Az előadást a feltárás során készített fotók és a nagyközönség számára eddig ismeretlen felmérési rajzok tették még élvezetesebbé.

Fazekas István, az Eötvös Loránd Tudományegyetem docente Lépes Bálint kalocsai érsek, győri püspök működését vázolta fel. Előadásából kiderült, hogy Lépes Bálint azon magasan képzett hivatalnok-főpap csoport jellegzetes képviselője volt, akik a 16–17. századi magyar állam működtetésében fontos szerephez jutottak. Lépes talán csak abban különbözött a csoport legtöbb tagjától, hogy a megszokottnál erősebb rendi kapcsolatokkal rendelkezett. Az előadó kitért Lépes irodalmi tevékenységére és erőszakos cselekményekbe torkolló hagyatéki ügyére is. *Klesténitz Tibor*, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének tudományos munkatársa az 1893-as soproni katolikus nagygyűlésről, annak háttéréről és a kortárs sajtóban olvasható utóéletéről tartott előadást. A Póda Endre soproni városplébános vezette helyi pápáság által szervezett és a főrendi ellenzék vezetői által támogatott gyűlés a katolikus önszerveződés egyik fontos, országos visszhangot kiváltó regionális eseménye volt. *Petes Róbert*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktorandusz hallgatója a győri egyházmegye Rómába emigrált irodaigazgatója, *Zágon József* titkosírásos kapcsolattartását mutatta be a győri püspökséggel, melyet Rétháti Katalin, az Isteni Megváltó Leányai szerzetesnővére közreműködésével működtetett. Az 1957 márciusától 1957 szeptemberéig folytatott titkosírásos levelezésben az egyházi hivatalok betöltésére gyakorolt állami nyomás, a nyugatról érkező anyagi támogatás, a hitoktatást segítő és a lelkiismeret formáló külföldi írók kérése került napirendre.

A konferencia résztvevői az előadásokat követően átvonultak a Káptalandomb 13. szám alatti házhoz, ahol Bedy Vince utolsó éveit töltötte és ahol tevékeny életét befejezte. A emléktáblát Pápai Lajos megyéspüspök és Lukácsi Zoltán rektor leplezték le. Ezt követően püspöki áldás és az emlékezés koszorúinak elhelyezése következett.

Az előadások írott változata 2016 májusa óta – még csaknem két tucat cikkel egyetemben – olvasható a *Primus inter omnes. Tanulmányok Bedy Vince születésének 150. évfordulójára* c. vaskos kötetben, mely a konferencia és az emléktábla mellett méltó emléket állít Bedy Vince emlékének, „monumentum aere perennius”.

Nemes Gábor

